

PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA

SZÍNHÁZ A LÍCEUMBAN

Az iskolai színjátszás meghatározó eleme volt a 16–18. századi magyar kultúrának egy olyan korban, amelyben Magyarországon nem voltak állandó színházépületek, és nem voltak hivatasos színtársulatok sem. Ezzel együtt az iskolai színjátszás alapvetően pedagógiai és erkölcsi célokat követett, s alapelveit (a protestáns iskolák gyakorlatát tökéletesítve) a jezsuita iskolarendszer alakította ki. Szent Ignác irányelvei szerint a jezsuita nevelés legfőbb célja, hogy előmozdítsa a tanulók tökéletességét és ezen keresztül üdvösségét úgy, hogy az egész embert próbálja formálni. A jezsuita iskola ugyanakkor arra is figyelt, hogy a passzív befogadás mellett a diákok aktívan részt vehessenek saját művelődési folyamatuk alakításában. Ezt szolgálta az osztályok között megrendezett rendszeres versengés, az önálló szónoki vagy írói teljesítményre serkentő „akadémia” és önképző kör, valamint az iskolai színjátszás gyakorlata is.¹

Az iskolai színielőadások ugyanis hatékonyan szolgálták a latin nyelv elsajátítását és az ismeretek átadását (úgy a diákoknak, mint a közönségnek), mivel olyan történelmi, földrajzi, mitológiai témákat mutattak be, amelyekről az órai kereteken belül nem lehetett szó. A 18. század második felében a latin mellett már megjelentek a magyar nyelvű előadások is, amelyek (a magyar nemzeti, történelmi témákkal együtt) a nemzeti identitás megerősítésére, megélésére is lehetőséget adtak. Maga a színházterem pedig olyan közösségi térként szolgált, amelyben a különböző társadalmi osztályok tagjai, férfiak és nők együtt lehettek jelen. Az ünnepélyes, zenével, tánccal kísért előadások és a hozzájuk készített színlap (a mai műsorfűzet elődje) vagy a bemutatott dráma szövegének a kiadása a főúri, illetve a főpapi mecénatúra és reprezentáció fontos eleme volt.² Magyarországon a több mint 40 jezsuita gimnáziumban 1561 és 1773 között 6000-nél is több színielőadásról van tudomásunk.

Egerben a jezsuiták már 1688-ban megszervezték a tanítást, s ezzel megkezdődött az egri jezsuita iskolai színjátszás időszaka is. 1692-ben volt az első bemutató, amit még mintegy 250 követett.³ Az egri iskolai színjátszás pártfogói az egri püspökök és kanonokok voltak.

¹ PÁLVÖLGYI, F., *Hagyomány és megújulás harmóniája a jezsuita pedagógiában*, in *A magyar jezsuiták küldetése a kezdetektől napjainkig* (Művelődéstörténeti műhely, Rendtörténeti konferenciák, 2), szerk. SZILÁGYI, Cs., PPKE BTK, Piliscsaba 2006, 554–557.

² PINTÉR, M. Zs., *A történelmi dráma alakzatai a 16–18. századi magyar irodalomban*, L'Harmattan, Budapest 2019, 29–36.

³ STAUD, G., *A magyarországi jezsuita iskolai színjátékok forrásai: Fontes ludorum sceniorum in scholis SJ Hungariae*, III. MTA, Budapest 1988, 129–164.

Telekesy püspök idején rendezték az első nagyszabású előadásokat (pl. Dobó Istvánról), Erdődy püspök idejében mintegy 90, Barkóczy püspök alatt 80 színelőadás volt Egerben. Eszterházy Károly már korábban, váci püspökként is bőkezű mecénása volt az ottani piarista gimnáziumnak, így nem meglepő, hogy amikor 1762. június 29-én elfoglalta egri püspöki székét, saját reprezentációs és pasztorizációs céljai érdekében tudatosan erősítette az iskolai színjátszást nemcsak Egerben, hanem az egyházmegye más városaiban (pl. Máramaroszigeten, Ungváron vagy Gyöngyösön) is.⁴ Ettől kezdve 1773-ig 73 előadást tudunk dokumentálni az egri jezsuita színpadról, s egy magyar nyelvű drámaszöveg és több magyar, valamint egy magyar–latin színlap is fennmaradt ebből az időszakból.⁵ A rend feloszlásával nem szűntek meg az előadások,⁶ 1775. augusztus 20-án Eszterházy püspök és a püspöki konzorcium levélben kérte a gimnázium igazgatóját, hogy ezentúl hétköznapokon legyenek a bemutatók, az ünnepnapon vagy hétvégén tartott előadásokon ugyanis hatalmas volt a tömeg és a zaj. Ha ez a megoldás nem bizonyulna elégségesnek, akkor meg kell tiltani, hogy az előadásokat nők is látogassák. Egy hónap múlva arra kérte az iskola igazgatóját, hogy ne terheljék túl a tanulókat a sok megtanulandó szöveggel.⁷ 1776-tól a ciszterci rend tartotta fenn az egri gimnáziumot. A ciszterek megtartották a templom és az iskola 10 fős zenekarát, de az előadásaikról nincsenek konkrét adataink. Az azonban áruklódó tény, hogy 1794-ben Török Lajos tankerületi főigazgató a gimnázium igazgatójának, Schumann Teofilnak írt utasításában megtiltotta deklamációk és színjátékok tartását azzal az indoklással, hogy az azokra való felkészülés gyakran megzavarja a nyugodt és szorgalmas tanulást.⁸ A központi rendelet célja azonban legalább ennyire a nyilvános érintkezés megtiltása volt a jakobinus összeesküvés után. A 19. században, a hivatásos társulatok megjelenésével és a pedagógiai elvek megváltozásával az iskolai színjátszás elvesztette korábbi funkcióit. De alkalmi, ünnepi jelleggel valószínűleg tovább élt a gimnáziumban. Erre utal, hogy pl. 1928-ban a gimnázium

⁴ PINTÉR, M. Zs., *Eszterházy Károly színházi reprezentációja*, in *Személyek, intézmények szerepe a hívek lelki-ségének alakításában a 17–18. században* (Pázmány Irodalmi Műhely Lelkiségtörténeti tanulmányok 24.), szerk. SZELESTEL, N. L., MTA–PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport, Piliscsaba–Budapest 2019, 75–93. A hivatkozott hely: 114–115.

⁵ Ebben a tényben szerepe volt annak is, hogy működni kezdett a Barkóczy által alapított püspök nyomda, így lehetővé vált a színlapok egri kinyomtatása.

⁶ 1776-ban pl. Giuseppe Garampi kardinális érkezett Egerbe négynapos látogatásra. Az utolsó előtti napon, a búcsúvacsorán, este 7 óraker a gimnázium retorikai osztályának diákjai szórakoztatták egy színjátékkal. PINTÉR, M. Zs. *Eger színházi élete 1692–1799 között*, in *Új eredmények a színház- és drámatörténeti kutatásban (17–19. század) – New results in the research of theatre and drama (17th–19th century)* szerk. FARKAS, A. – KÖRÖMI G., Líceum Kiadó, Eger 2022, 41–54. A hivatkozott hely: 50–51.

⁷ KILIÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi katolikus tanintézmények színjátszásának forrásai és irodalma 1800-ig*, szerk. VARGA, I., Argumentum, Budapest 1992, 37. BÁRDOS, K., *Eger zenéje, 1687–1887.*, Akadémiai, Budapest 1987, 138.

⁸ KILIÁN – PINTÉR – VARGA, *A magyarországi* 38.

tornatermében 4 felvonásos drámát adtak elő Pyrker János érsek emlékezetére. A darabot Benkóczy Emil írta, és több mint 40 szereplője volt.⁹

Amikor Eszterházy Károly püspök hozzákezdett az egyetemi épület alaprajzának elkészítéséhez, az első változatban még nem tervezett színháztermet az épületbe. 1764-ben döntött úgy, hogy a vizsgaterem mellett a második szinten színháztermet alakít ki (ahogy azt a bécsi Theresianumban is látta). Fellner Jakabnak úgy kellett elkészíteni az új terem tervét, hogy minél kevesebbet kelljen változtatni a már megépített alapokon. Így jött létre az egyetem 4. reprezentatív terme a II. emeleten (ez ma a Líceum 302-es terme, amit nagyelőadóként, vetítőteremként és színházteremként használ ma is az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem).

Az emeleti előtér boltozatát a színházterem miatt nagy hossz- és keresztgerendákkal erősítette meg. A színházterem mechanikájáról nem tudunk semmit, de valószínűleg 10–11 m mély kulisszaszínpada volt, „s feltételezhető, hogy a színpad megfelelő gépezetekkel, emelő és süllyeszthető szerkezetekkel, mozgatható kulisszákkal is rendelkezett”.¹⁰ Nagyobb volt, mint a Barkóczy püspök által építtetett jezsuita gimnázium (a mai Dobó gimnázium) második emeletén található színházterem, amely 15 m 80 cm hosszú, 14 m 20 cm széles és 7 m 60 cm magas volt. „Lépcsőzetesen emelkedő széksorok voltak benne és karzata is volt. Emellett a nagy színházterem mellett volt egy kisebb méretű deklamációs terem is, ahol a deklamálón kívül csak néhány erre illetékes, jeles személy fért el. A színháztermet az átadás idejére díszesen kifestették, s a legelőkelőbb nézők természetesen úgynevezett zártszékben kaptak nézőhelyet, de a többség a hátrafelé emelkedő állóhelyen szorongott. A nézők az egykor díszes és széles lépcsőházban közvetlenül mehettek fel az utcáról a II. emeletre.”¹¹

Sajnos Eszterházy színházterméről nem maradt fenn ilyen részletes leírás, de az bizonyos, hogy a líceumi színházterem is „pulpitumokkal”, emelvényes játéknéző ülőhelyekkel volt ellátva.¹²

Povolni Ferenc egri építőmester 1829 októberében elkészítette a Líceum épületének rajzait (500 Ft munkadíjat kapott érte Pyrker érsektől), s ezeknek a rajzoknak a ránk maradt fotómásolatán látszik az egykori színházterem nézőtérámpája, és felismerhetőek a színpad kulisszasorai is.¹³ Eszterházy ugyanúgy ki akarta festetni ezt a termet is, mint a három nagy terem. 1780. március 28-án kelt levelében, amelyet Hell Miksának írt Bécsbe, ezt írja: „Ezen a télen meghalt mindkét festőm, Kracker és veje, akikre nagy reménnyel és várakozással

⁹ DOBOS, J., *Az egri tanítóképző története 1828–1959*, EKF Líceum Kiadó, Eger 2005, 73–74.

¹⁰ LUDÁNYI, G., *Építéstörténet, in Az egri Domus Universitatis és Líceum, Oktatás, tudomány, művészet 1763–2013*, szerk. PETERCSÁK, T., Líceum Kiadó, Eger 2013, 64.

¹¹ KILIÁN, I., *Három színjáték az egri jezsuita diákszínpadon*, in *A szövegtől a scenikáig*, szerk. CZIBULA, K. – DEMETER, J. – PINTÉR, M. Zs., Líceum Kiadó, Eger 2016, 344.

¹² VOIT, P., *Heves megye műemlékei II.*, Akadémiai Kiadó, Budapest 1972, 451.

¹³ Uo. 460.

bíztram rá az egri Líceum kápolnájának, dísztermének és színházának kifestését. Hogy az ő váratlan elhalálozása miatt a líceumi építkezésem befejezése késedelmet ne szenvedjen, gondoskodnom kell egy másik tehetséges festőről [...] most is csak öntől merem remélni, hogy ajánlani tud nekem olyan jónevű bécsi festőművészt, akit már ismer, vagy ezután felkutat”.¹⁴

Eszterházy valószínűleg nem akart sokáig várni a színházterem elkészítésével, és ezért lemondott arról, hogy hírneves festőt kérjen fel hozzá. (A díszterem festése végül csak 1784-ben, a kápolna pedig csak 1793-ban készült el!) 1781-ben 140 rajnai forintot fizetett ki Vittmann János egri festőnek a teátrum teljes kifestéséért („Pictori Joanni Vittmann pro pictura totius Theatri praestita”), ami feltehetően egyszerűbb mázoló munkát vagy al secco festett dekorációt jelentett Voit Pál szerint.¹⁵

Mivel elég hiányosak a forrásaink, nem tudni, hogy 1781-ben volt-e már előadás is a teátrum falai között, 1783-ban viszont már biztosan volt, igaz, hogy nem a színházteremben, hanem az egyik nagyteremben. Március 2-án ugyanis József pátriárkáról volt egy bemutató a püspök jelenlétében „in Majori Museo, elatis inde Omnibus pulpitis et Constructo sat eleganto Theatro ex Scenis ac pictis Cortinis”.¹⁶ Két hónappal később, 1783. május 2-án viszont már valószínűleg a színházterem volt a helyszíne az Eszterházy Károly születésnapját ünneplő, nagyszabású előadásnak, amelyhez nyomtatott színlap is készült. Valószínűleg ennek kapcsán fizettek ki Huszár Ferenc egri festőnek 40 forintot az előadáshoz szükséges aranyozási és festési munkálatokért.¹⁷ (Huszár festette a kápolna oltárképét is 1793-ban, 180 forintért.)¹⁸

Mivel az egyetem elindítására Eszterházy nem kapott engedélyt, így a püspöki iskola (a *Lyceum Episcopale*) költözött az épületbe 1774. november 8-án,¹⁹ s az egri kispapok és jogakadémisták vehették birtokukba az 1783-ra már biztosan elkészült színháztermet is.

Ma már furcsának tűnhet a „szemináriumi színjátszás” kifejezés, de a jezsuita iskolai színjátszást követve a 18. században több szemináriumban is szokás volt egy-egy püspöki beiktatás, papi jubileum, névnap vagy egyéb ünnep alkalmával színielőadást rendezni. Egerben 1749-ben tartották az első ilyen bemutatót,²⁰ de a hagyomány folytatásáról nincsen további adatunk egészen 1773. február 18-ig, amikor a káptalan tagjainak és a tanároknak a jelenlétében mutattak be egy farsangi játékot a szemináriumban.²¹

¹⁴ VOIT, *Az egri festészet barokk-ellenes törekvései* in *Az Egri Múzeum Évkönyve – Annales Musei Agriensis* 3., Eger 1965, 169.

¹⁵ VOIT, *Heves megye* 458.

¹⁶ KILYÁN – PINTÉR – VARGA, *A magyarországi* 214.

¹⁷ VOIT, *Heves megye* 458.

¹⁸ SZABÓ, *Adatok* 205.

¹⁹ LUDÁNYI, *Építéstörténet* 61.

²⁰ BÁRDOS, *Eger zenéje* 161., KILYÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 211–212.

²¹ Uo. 214.

Az új színházterem azonban sokkal több lehetőséget hordozott, s ezt kihasználva rendszeressé vált a szemináriumi színjátszás: 1783-tól 1786 végéig 10, 1792 és 1803 között legalább 15 előadásról van tudomásunk.²² Ezek az előadások lehetőséget adtak a kispapoknak arra, hogy gyakorolják az ékesszólást, a nyilvános szereplést és muzsikálást, a latin, a német és a magyar nyelvet, s jól szolgálták a nemzeti kultúra ügyét is. Mivel az előadások nyilvánosak voltak, az egri polgárok nagy számban vettek részt a bemutatókon (de nők nem vehettek részt rajtuk).²³ Az előadások költségét a püspök fedezte, aki jutalmat is osztott a diákoknak, sőt, egy-egy sikeres előadás után vendégül is látta őket a püspöki palotában.²⁴

Az 1786 farsangján rendezett öt színjátékról még a *Magyar Hírmondó* című lap is részletesen beszámolt: „Utoljára emlitem azokat az öt rendbéli víg és szomorú játékokat, a' mellyeket a' kis papok játtzodtanak, amelyekben senkinek másnak jelen lenni szabad nem vala, hanem tsak az férjfiui méltóságot viselőknak. Az első volt egy Szüköldi nevű fősvényről, kinek két fiai valának, kik közül a nagyobbik Okoskának, a' kisebbik pedig Harpacénak neveztetett, mely a' múlt Hónapnak 19-dikén magyar nyelven játtzodtatott [...] A második volt ugyan azon hónapnak 23-dikán Kodrus királyról [...] mellynek játzsása a' szeméjeknek jeles és kellemetes magok viselésére nézve igen szép, és a' tudósoktól-is tapsolást érdemlő volt, és e kettőben szerentsénk volt a Püspök Úr ő Excellenzájának jelenlétével magunkat örvendeztetni, a' többiben pedig a' száraz kösvénynek kinzó fájdalmi miatt jelen nem lehetett.” Eszerint a harmadik színjátékot, amely *Mauritzius* császárról szólt, a püspök már nem tudta személyesen megtekinteni, pedig a tragédia közben vidám közjátékok is voltak a közönség szórakoztatására. Február 27-én is egy görög császárról, *Leo Isaurikus*ról játszottak a másodéves teológushallgatók, nagy sikerrel.

Az újság kiemeli, hogy három diadaloszlop is készült ehhez az előadáshoz. Az első oszlopon Eszterházy Károly címere volt felfestve ezzel a felirattal: „Nagy Károly, Eger főpapja, a legjobb atya”. Az oszlopok „trombitáknak vig harsogásai, és pistoljoknak vigadózó ki-lövési között emeltettek-fel és ment végbe e tüzi játék”. Az ötödik előadásra a következő napon került sor, ez is egy ókori történelmi dráma volt, *Attilius regulus* címmel, német nyelven.

Ezután azonban a papnevelde Pestre költözött, s a növendékek csak 1790-ben, II. József halála után térhettek vissza Egerbe. A II. József által szervezett központi papi szemináriumokban (*seminarium generale*) is volt színjátszás, Pesten pl. 1787-ben egy kis német nyelvű

²² Az adattár lelőhelye: KILLÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 214–218.

A Líceumban folyó színjátszásra vonatkozó források az 1783–1803 közötti időszakban: *Diarium ceremoniarum 1772–1784* (Eger, Szemináriumi Levéltár), *Protocollum Consistoriale Episcopatus Agriensis 1785*. (Eger, Főegyházmegyei Levéltár), *Diarium Minoritarum* (Eger, Főegyházmegyei Levéltár), *Magyar Hírmondó* 1786. március 29., és két színlap.

²³ KILLÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 219.

²⁴ BÁRDOS, *Eger zenéje* 162.

színjátékot adtak elő, 1789-ben Simai Kristóf *Mesterséges ravaszság* című Molière-átiratát játszották, 1789-ben pedig *Pásztor Dal* címmel allegorikus pásztorjátékot adtak elő magyarul, aminek a szövege nyomtatásban is megjelent.²⁵ Az egri kispapok számára tehát megmaradt a folytonosság. Az 1792 utáni előadásokat a minorita rendház naplójából, a *Diarium*ból ismerjük, ugyanis a színelőadásokra a minoriták is meghívást kaptak. A napló írója kezdetben sajnos nem jegyezte fel az előadások témáját, csak azt, hogy hány minorita páter vett részt rajtuk,²⁶ illetve azt is, hogy volt ugyan előadás, de közülük nem ment el rá senki.²⁷

Úgy tűnik, hogy farsang idején mindig legalább három-öt előadást tartottak a Líceumban. 1795-ben például egy ismeretlen című tragédia és egy magyar vígjáték került színpadra, február 16-án pedig a törökök fölötti győzelemről játszottak egy latin nyelvű történelmi drámát a nemesi és városi közönség előtt.²⁸

A minorita háztörténet mellett azonban vannak további forrásaink is ezekből az évekből, ugyanis az Egri Érseki Gazdasági Levéltár V. Cl. XII-3/e jelzettel több doboznyi számlát őriz. Egyelőre összesen 14 (két latin nyelvű, 12 német nyelvű) színházi számlát sikerült megtalálni.²⁹ Ezekről először Sugár István adott hírt: „levéltári adatokat találtam ott [mármint a Líceumban] nyilván a jogászok és a teológusnövények közreműködésével színelőadások tartására; borbély, szabó, asztalos és festő számlák utalnak erre.”³⁰ A legkisebb kifizetett összeg 3 Ft, a legnagyobb 103 Ft 20 Kr. volt.³¹ Farkas János írnok volt a számlák ügyintézője, a papírokra ő vezette rá latinul, hogy a megrendelt tételeket a megfelelő módon elkészítették, illetve leszállították a számla kiállítói. Régóta bizalmas embere volt a püspöknek, 1784 óta vezette Eszterháznak az építkezésekkel kapcsolatos protocollumait is.³² A számlákat évente kötegekbe rendezték a sorszámaik alapján. Sajnos többségük rosszul

²⁵ *Pálos iskoladrámák, királyi tanintézmények, katolikus papneveldek színjátékai* (RMDE XVIII/3), szerk., kiad. VARGA, I., Akadémiai, Budapest 1990, 569.

²⁶ Lásd pl.: „Reverendus Pater Amadeus cum reverenduo Patre Paschali... vadunt ad Lycaenum, ubi Alumni Seminaristae Ecclesiastici Tragoediam producerunt in Confluxu magni interventium Dominorum et Civium et magnum applausum retulerunt.” KILIÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 219.

²⁷ „Vesperis in Seminario producunt scenam mutam, nullo ex nostris interveniente, quamvis invitati fuerunt.” KILIÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 218.

²⁸ Uo. 219. A darab Buda 1686-os felszabadításáról szólhatott, főszereplői gróf Pálffy János altábornagy, II. Miksa bajor választófejedelem és gróf Savoyai Jenő voltak.

²⁹ Az 1796. évből való számlák a 300-as, az 1797-es számlák a 302-es dobozban maradtak ránk. Sugár István nyolc számlát talált meg az anyagban, de nem részletezte őket, ezeket sikerült újabakkal kiegészíteni. Itt köszönöm meg Verók Attilának és Miskei Antalnak a számlák fordításához, értelmezéséhez nyújtott segítségét.

³⁰ SUGÁR I., *A jezsuita abolíciós könyvjegyzék és az iskoladráma Egerben*, in *Iskoladráma és folklór*, szerk. PINTÉR M. Zs. – KILIÁN, I., Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen 1989, 36.

³¹ A szövegben előforduló pénzek rövidítései alapján jól látható, hogy rajnai forintban (ezüstpénz, váltópénze a krajcár, egy rajnai forint hatvan krajcárt ért) és krajcárban fizettek. Ezek rövidítése: x = cruciferus = krajcár; Rfl = florenus Rhenensis = rajnai (rénes) forint.

³² SZABÓ, E., *Adatok gr. Esterházy Károly egri püspök építési tevékenységéhez (1784–1795)* Művészettörténeti Értesítő 1958, 200. A kifizetéskor a többi mesterember aláírása szerepel tanúként a számlán. A számla külső

olvasható, mivel sebtében készítették őket, és hibás németiséggel íródtak. Ezzel együtt egy nagyon értékes új forráscsoportról van szó, mivel a számlák nemcsak az előadásokról, a színház felszereltségéről adnak teljesebb képet, hanem jól látható belőlük az is, hogy több előadás volt ebben az időszakban, mint amiről eddig tudtunk.

Ebből az érdekes forráscsoportból most csak egyetlen év, az 1796. év farsangjához kapcsolódó előadásokat emelném ki. Az első előadásról (1796. január 28-án) a minoriták naplója így adott hírt: „Clerici Seculares Comoediam luserunt in Lycaeo Agriensi cujus Synoptica doctrina fuit, quod *homines non Sibi sed Regno et proximo debeant vivere, cum hoc Secum ferat Individua vitae Humanae Societas.*”³³ A rövid összefoglalás („az embereknek nem maguk, hanem az ország és a jövő számára kell élniük, mivel ezt igényli az ember társadalmi/közösségi lény mivolta”) nem sokat árul el a darab tartalmáról.

A számlák alapján azonban jól látható, hogy az előadáson egy római tárgyú történelmi dráma került színpadra, ami az önfeláldozást hangsúlyozta. Sok ilyet játszottak a jezsuita iskolákban, a legismertebbek talán *Attilius Regulus* és *Stilico* története.³⁴ Ez utóbbit Egerben is bemutatták 1759-ben *Dux romanus Stilico* címmel.³⁵

A számlák közül a legnagyobb tétel Szikora György egri festő és aranyművesé, aki már 1783 óta dolgozott Eszterháznak.³⁶ A Líceumban is többféle aranyozási munkát végzett, s folyamatosan dolgozott a színházi előadások dekorálásán, díszletein is. Voit Pál felveti, hogy az a számla, amelyet 1798-ban állított ki 300 forintról a püspöknek, talán a színházterem végleges festése lehetett, de gondolhatunk arra is, hogy csak az 1798-as év színelőadásainak festészeti munkáiról volt szó.³⁷ Összehasonlításul: Szikora 650 Ft-ot kapott a líceumi kápolna oltárának, a tabernákulumnak, a szószéknek és a szobroknak az aranyozásáért 1793-ben.³⁸

---

oldalára ráírták a sorszámot és röviden összefoglalva azt, hogy kinek fizették ki. Az 1797-es számlák szerint az összegeket a rendkívüli kiadások („Extraordinarium”) terhére számolták el. A nevek írása sokszor nem következetes, különböző alakban szerepel a számla belső és külső oldalán.

³³ Az előadást (kivételesen) pénteken rendezték. KILIÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 219.

³⁴ *Jezsuita iskoladrámák I.* szerk. VARGA, I., sajtó alá rendezte ALSZEGHY, Zs. – CZIBULA, K. – VARGA, I., (RMDE XVIII/4/1.) Akadémiai–Argumentum, Budapest 1992, 907–964, *Jezsuita iskoladrámák II. (ismeretlen szerzők, programok, színlapok.* szerk. VARGA, I., sajtó alá rendezte ALSZEGHY, Zs. – BERECS, Á. – KERESZTES, A. – KISS, K. – KNAPP, É. – VARGA, I., (RMDE XVIII/4/2) Akadémiai–Argumentum, Budapest 1995, 996–1004.

³⁵ KILIÁN I., *Az egri jezsuita iskola színjátszásának adatai 1692–1772*, in *Kétszáz éves az egri főegyházmegyei könyvtár 1793–1993. Emlékkönyv* (Az Egri Főegyházmegye Sematizmusa, VI. – Schematismus Archidioecesis Agriensis, VI.), szerk. ANTALÓCZI, L., Főegyházmegyei Könyvtár, Eger 1993, 213.

³⁶ GARAS, K., *A magyarországi barokk festészet*, Budapest 1955, 256.

³⁷ „Pictor Agriensi Georgio Szikora pro incoloratione Theatri in Lyceo episcopali...300 Rf.” VOIT, *Heves megye* 458.

³⁸ „Szikora aranyozó a Lyceum kápolna oltárának és Prédikáló Székének aranyozásáért 400 Rft, de már most hozzá foglalván a Tabernaculumnak, a gyertya tartóknak, kerubínoknak, gesimsnek és a canontábláknak megaranyozását 650 Rftokat kér...” SZABÓ, *Adatok* 229.

A 103 forintról és 20 krajcárról szóló számla összesen 3 előadásra szólt, de az elsőt valamiért nem engedélyezték, így az ahhoz készült anyagokat felhasználták a későbbi, január 28-án megtartott előadáshoz.³⁹ Az alábbi díszletek és kellékek készültek el: egy hadiszekér része (30 Ft értékben), 20 sisak kasírozva és festve, rajtuk tollbokréta, 20 római kamásli (lábszárvédő) kasírozva, festve, 2 római kard, 1 római korona (amit egyszerű kalapból vágott ki és bearanyozta), készített még feliratot (4 Ft 30 Kr. értékben) és egy harlekinjelmezt (bohóc) is, ami egy forintba került. Fennmaradt a római jelmezeket elkészítő egri szabómester számlája is:⁴⁰ Eszerint Heil Mihály 12 római tógát, 12 pár ruhaujjat, 1 piros esőkabátot (vízhatlanul bevonva) varrt az előadáshoz, de nadrágokat és ujjas mellényeket is készített lenvászonból. Emellett varrt még hálóköntöst, nadrágot (ezüst színű lenvászonból), egészen hosszú kabátujjat, római sarukat, egy piros kabátot és egy színes ruhát is. Ehhez kapcsolódik Mojzer József egri szobrász számlája is, aki 3 Ft értékben készített 1 jogart, 2 szablyát, 1 római horgot és 1 csillagot az előadáshoz, de valamiért csak jóval később nyújtotta be a számláját.⁴¹ Rengeteg vászonneműt szereztek be a jelmezek elkészítéséhez: 60 rőf színes, 10 rőf fehér és 1 rőf rózsaszínű, csillogó lenvásznat, 37 rőf paszományt, 5 rőf fehérítetlen damasztot, 1/8 tekercs selymet és cernát, 5 csomag csont- és fagombot. Emellett vettek 5 és fél rőf halvány csipkét, 1 pár harisnyát, 27 egész $\frac{3}{4}$ rőf fehérítetlen lenvásznat, 3 rőf tarka és 10 rőf hamuszínű damasztot, 9 rőf piros és 1 rőf perzsavörös csillogó vásznat és 1 pár kesztyűt is. A díszlethez 38 ív finom papírforgácsot (papírmasét), 18 ív arany és ezüst papírt, 28 ív színes papírt, 4 konc fehér és 3 konc színes papírt szereztek be.⁴²

A következő előadásról, ami február 8-án volt, nem számolt be a minoriták naplója, így csak a számlák alapján tudjuk rekonstruálni. Ezekből jól látszik, hogy másfajta díszletre és kellékekre volt szükség, mint a római történelmi előadásnál. Szikora György festő két fejet, egy vászonra festett tengert (8 forintért), egy feliratot (4 Ft 30 krajcárért), egy majomálcot, egy kasírozott és festett teknősbékát, aranyozott sátrakat, egy kunyhót kivágva, szénaboglyákkal festve, egy kandallót vagy tűzhelyet (valamilyen anyaggal áthúzva) készített az előadáshoz, de csinált egy fapapucsot is, amit olajjal átítatott szaténnal vont be, és egy harlekin bohócot is, festve, kitömvé. (A harlekinjelmezek miatt feltételezhetjük, hogy mind a két előadásnak voltak vidám közjátékai, bohózszerű betétei is.)

³⁹ XII.3.e-300.1796/1741.1796. február 9. A külső borítón: „Pictor Agriensi Georgius Szikora solutos.”

⁴⁰ XII.3.e-300.1796/1744.1796. febr. 10. Összesen 15 Ft 23 Kr. A külső borítón: „Sartori Agriensi Michaeli Heili solutos”.

⁴¹ XII.3.e-300.1796/1746.1796. március 16. Összesen 3 Ft, „circa requisita comica” A külső borítón felirat: „Sculptori Agriensi Joseph Mozer (Mojzer?)”.

⁴² XII.3.e-300.1796/1745.1796. febr. 18. Összesen 52 Ft 38 Kr. A külső borítón felirat: „Questori Agriensi Josepho Ringehal solutos”.

Schmitt Ferenc (egri bútorasztalos-mester) számláján ilyen tételeket találunk:⁴³ vakkeret (25 láb hosszú, 10 láb széles – valószínűleg erre feszítették fel a festő által készített vászonképet a tengerről), 1 nagy tartógerenda, 1 deszka a teknősbékának, a kandallóhoz 4 oszlop, 4 vakkeret, egy rögzítő gerenda, 2 nyárs, 2 faoszlop (11 láb hosszú, a lámpák tartására) és egy fakerék a hajó (vagy csónak) alá.

Mindezek alapján ez a második előadás egy egzotikus szigeten játszódhatott. Lehet, hogy az ebben a korban nagyon divatos kínai vagy japán témák közül dolgozott fel egyet, ilyen Egerben is volt korábban: a jezsuita gimnázium diákjai 1758-ban három japán ifjúról adtak elő egy darabot.⁴⁴ Az is lehetséges, hogy az előadás a bennszülötteket megtérítő vagy azoktól mártírhálalt szenvedő jezsuita hittérítőkről szólt.

Már az előző tételek is meggyőzhetnek minket arról, hogy Eszterházy püspök nem sajnálta a pénzt a bemutatókra: ezt erősíti meg az is, hogy az egri borbélymesternek, Morant (Marant) Józsefnek is jelentős összegeket fizettek azért, hogy elkészítse a szereplők frizuráját. Az első előadáshoz 23 szereplő frizuráját csinálta meg, 3 copfot font, 6 doboz hajpúdert, 4 tégely pomádét, 14 rőf hajkötöző szalagot és 4 csomag hajtűt használt fel hozzá. A február 8-i előadáson több szereplő lehetett, mert ekkor 37 fejet kellett frizírozni, 9 doboz hajpúder, 4 tégely pomádé fogyott el, 2 copf, 1 szakáll és 3 csomag hajtű szerepel még a számlán.⁴⁵

Mindkét előadáson volt zenekíséret is, ugyanis február 11-én érkezett egy muzsikusszámla Stanzel Miklóstól. Stanzel 1766-tól 1806-ig volt a káptalan tenoristája, majd karnagya, 1792 után ő lett a székesegyház orgonistája is.⁴⁶ Eszterházy utasításainak megfelelően a 10 zenész fejenként és előadásenként 30 krajcárt, a közreműködő 3 gyerek pedig 15 krajcárt kapott.⁴⁷

A többi számla is sok érdekes információt hordoz és sokat elárul a Líceumban folyó színházi életről. Volt pl. olyan előadás 1797-ben, amelyhez három napszámost fogadtak, s az ő kedvükért a számlát is magyarul írták („Az Lycaeumban producált Komédiák körül forgólódó Napszámosoknaak specifikációjok”).⁴⁸ Mivel női ruháról, női kellékekről nincs szó a számlákon, valószínűleg csak férfiszerepek voltak az előadásokban. A számlákat bizonyára alaposan ellenőrizték, mert amikor az egyik számlát a borbély túlárazta, a számtartó észre is

⁴³ XII.3.e-300.1796/1743. 1796 febr. 11. Összesen 14 Ft 55 Kr. A külső borítón: „Francisco Smitt Arculario Agriensi solutos”.

⁴⁴ KILIÁN I., *Az egri jezsuita iskola* 212.

⁴⁵ XII.3.e-300.1796/1742. 1796. febr. 11/13. Összesen 16 Ft 11 Kr. A külső borítón: „Parocario Agriensi Josepho Marant (Morant) solutos”.

⁴⁶ BÁRDOS, K., *Eger zenéje*, 253. Egyik testvére, Stanzel József a szeminárium prefektusa volt, 1784-ben hunyt el.

⁴⁷ XII.3.e-300.1796/1748. 1796. febr. 11. Összesen 11 Ft 30 Kr. A külső borítón felirat: „Musicis cathedralis ecclesiae solutos”.

⁴⁸ XII.3.e-302.1797/1584. 1797. március 13. Összesen 3 Ft 93 Kr. A számla igazolása, a követelés elismerése azonban itt is németül van.

vette a hibát, és a 40 krajcáros túlszámlázást latinul rávezette az iratra. A problémát Eszterházy elé vitték, aki a számlára saját kezűleg írta rá magyarul: „A szám tartó fizesse ki ezen 17 Ft 24 Kr-t Eger Die 4. Martii, G: E: K: E: P: [Gróf Eszterházy Károly Egri Püspök]”.

A 104 lámpa (amelyet Cséka János szappanfőző szállított⁴⁹) nagyszerű fényt kölcsönözhetett a teremnek, a rengeteg vászonneműnek, a gazdag aranyozásnak, a szép, festett díszleteknek köszönhetően gazdag színházi látvány tárulhatott a nézők szeme elé.

Összességében elmondható, hogy Eszterházy Károly bőkezű és nagylelkű mecénása volt az egri színjátszásnak. Színházpártolásának több olyan sajátossága is van, ami kiemeli őt a kortársak közül: az egyik, hogy a tiszteletére rendezett előadások szinte mindig magyar nyelvűek, ahogy az általa kiadott színlapok is. A másik, hogy főként a történelmi tárgyú darabok bemutatását szorgalmazza: az ő idejében a magyar történelmi, a bibliai és a görög-római témák a leggyakoribbak Egerben. Ugyanakkor engedélyezi erkölcsnevelő vígjátékok, bohózatok bemutatását is a papnevelőben (van olyan pécsi püspök, aki kiközösítéssel fenyegeti meg a színjátszó kispapokat), s csak akkor korlátozza a színielőadások számát és idejét, amikor azok már a tanítás minőségét veszélyeztetik. 1798. február 15-i az utolsó adatunk Eszterházy életéből,⁵⁰ de tudjuk, hogy 1799. január 9-én is kérelmet intéztek hozzá a farsangi játékok ügyében. A Líceumban folyó színjátszás Eszterházy Károly halálával sem szűnt meg, a püspöki helynök engedélyével még 1800-ban, 1801-ben és 1803-ban is mutattak be vígjátékokat farsang idején.⁵¹

A későbbi időszakban azonban már nem tudunk színielőadásokról, aminek – az iskolai színjátszás funkcióvesztése mellett – elsősorban történelmi-politikai okai vannak: a Líceumban 1805-ben és 1809-ben az ausztriai harcokban megsebesült katonák ezreit áptolták, ami akadályozta nemcsak az oktatást, de a kulturális életet is, s Fuchs Ferenc és Fischer Iván érseksége idején az egyházkormányzati ügyek és a háborús helyzet miatt nem alakulhatott ki olyan szellemi élet a Líceumban, mint korábban. A 18. századi egri püspökök, bár szerették és pártolták a színházat, maguk nem írtak vagy fordítottak drámaszövegeket. Pyrker János Lászlóról (aki 1826-tól 1847-ig volt Eger érseke) azonban elmondható, hogy ő maga is írt három szomorújátékot fiatalkorában Hunyadi Lászlóról, Kis Károlyról és a szigetvári Zrínyi Miklósról. Az ezeket tartalmazó kötet 1810-ben jelent meg Bécsben, *Historische Schauspiele* címmel.⁵² Figyelemre méltó, hogy a három színjáték főhőse közül kettő a magyarországi jezsuita színjátszás leggyakoribb témái közé tartozott: Hunyadi Lászlóról őt, Zrínyi Miklósról pedig több mint húsz alkalommal volt előadás, köztük

⁴⁹ XII.3.e-300.1796/1747. 1796. március 31/április 4. Összesen 6 Ft 30. A külső borítón felirat: „Singmateri Agriensi Joannes Cséka (Cseika) solutos.”

⁵⁰ KILIÁN, I. – PINTÉR, M. Zs. – VARGA, I., *A magyarországi* 218–220.

⁵¹ BÁRDOS, *Eger zenéje* 163.

⁵² PYRKER, J. B., *Historische Schauspiele*: Die Korvinen. Trauerspiel in 5 Akten. - Karl der Kleine, König von Ungarn. Trauerspiel in 5 Akten. - Zrinyi's Tod. Trauerspiel in 5 Akten. Wien 1810.

Egerben is.⁵³ Pyrker ezeket nem vette fel összes műveinek kiadásába, pedig a kortársak sokra becsülték mint drámaíró, s mindhárom darabját bemutatta egy német színtársulat 1825-ben Budán, sőt a Zrínyi-drámát (amit Theodor Körner is felhasznált saját Zrínyi-drámájának a megírásakor) még 1842-ben is műsorra tűzték.⁵⁴ Ezzel együtt nem tudunk arról, hogy Pyrker érsek idején lettek volna színjátékok a Líceumban, bár ahogyan láttuk, ekkor még a terem eredeti formájában állt fenn.

A 19. század közepén a Líceum színházterme végleg megszűnt. Egy legenda szerint valamikor az 1850-es években egy német színészcsapat jelentkezett Bartakovics Béla egri érseknél, hogy a Líceum színháztermében szeretnének fellépni. Az érsek magához hívatta Pázmán Alajost, az épület gondnokát (aki maga is paptanár volt), s némi tanácskozás után az éjszaka folyamán titokban odahívott asztalosmesterekkel apró darabokra szedette szét a színpadot. Így másnap azzal utasíthatta el a német színészek kérését, hogy a Líceumban nincsen alkalmas színpad az előadásaik megtartására.⁵⁵

Mivel a termet nem használták színházteremként, 1868-ban vetődött fel Bartakovics Béla egri érsekben az a gondolat, hogy a Líceum színháztermét múzeummal és régiségtárrá alakítja át. 1871-ben az érsek megrendelte a szükséges berendezési tárgyakat: szekrényeket, képkereteket, függönyöket, több mint 2000 Ft értékben, s 1872-ben létrejött az Érseki Líceum Múzeuma.⁵⁶ 1874-ben a termet megnyitották a nagyközönség előtt is (vasárnaponként volt látogatható, hétköznap pedig minimum 10 látogató esetén volt nyitva), s később az egyre gyarapodó anyag miatt további három termet is hozzácsatoltak a múzeumhoz. 1901-ben egy faráccsal kettéválasztották a színháztermet, hogy a képtár és a régiségtár elkülönüljön egymástól. 1920-ban és 1928-ban is újrendezték a múzeumot, s külön tárgymutatók készültek az anyagról, amelyet ekkor Magyarország egyik legváltózatossabb művészeti gyűjteményeként tartottak számon. A múzeumot 1950-ben államosították, az anyag az egri Városi Múzeumba (1958-tól: Dobó István Vármúzeum) került.⁵⁷

A Líceum épülete már az egri főiskolai képzés kezdetétől, vagyis 1949-től szűkösnek bizonyult, s a zsúfoltság szükségessé tette az 1980-as évek elején is kihasználatlanul álló terem funkcióinak újragondolását. (Bár a főiskolán több színjátszócsoporthoz és irodalmi

⁵³ STAUD, G., *A magyarországi jezsuita iskolai színjátékok forrásai: Fontes ludorum sceniorum in scholis SJ Hungariae*, IV. Index, s. a. r. H. TAKÁCS Marianna, MTA, Budapest 1994, 106, 208.

⁵⁴ KOVÁCS, K., „ZRÍNYI, ZRINYI, ZRINSKI” *Szigetvár német–magyar emlékezete 1790–1826*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen 2017, 531–532. <http://real.mtak.hu/74502/1/%E2%80%9EZR%C3%ADnyi%2C%20Zriny%2C%20Zrinski%E2%80%9D.pdf>

⁵⁵ KOZMA, Gy., *Heves megyei színészek és színházközeli emberek életrajza az anyakönyvi bejegyzések tükrében* (I. rész) in *Archívum. A Heves Megyei Levéltár közleményei* 17 (2005), 198–199.

⁵⁶ TENGYEL, A., *Bartakovics Béla érsek, a kultúra mecénása*, Líceum kiadó, Eger 2017, 16–18. [Líceum szellemiség, 5.]

⁵⁷ BUJDOSNÉ PAP, Gy., *Az Érseki Líceum Múzeuma*, in *Az egri Domus Universitatis és Líceum, Oktatás, tudomány, művészet 1763–2013*, szerk. PETERCSÁK, T., Líceum Kiadó, Eger 2013, 169–189.

színpad is működött a 60-as évektől, az előadásokat az Úttörőházban, illetve a Líceum egyéb termeiben, pl. az alagsori Pinceklubban rendezték).⁵⁸ 1982-ben készült el egy hasznosítási terv, amely 400 fős nagyelőadót kívánt létesíteni, ezt azonban nem fogadták el. Végül az a döntés született, hogy a teremnek mind az északi, mind a déli végéből egy-egy részt levágnak (hogy enyhítsenek a teremhiányon), s egy kisebb, 200 fős előadót alakítanak ki. Így a II. emeleten a nyugati szárny udvarra néző oldala jelentős mértékben átalakult. Az átépített rész északi végén a Magyar Nyelvészeti Tanszék részére egy tanári szoba, a déli végén pedig az Állattani Tanszék részére egy tanterem jött létre, közepén pedig az új, többféle szak hallgatói és oktatói által használt nagyelőadó helyezkedett el. Az átépítés 1985 szeptemberére fejeződött be,⁵⁹ de mivel még nem volt megfelelő a terem és a szomszédos díszterem közti hangszigetelés, az előadást tartó tanároknak nemcsak egy hatalmas teret kellett hanggal megtölteniük, hanem például a kórusok énekével vagy az ünnepi beszédekkel is meg kellett küzdeniük.⁶⁰

Az épület 2012-ben befejezett felújítása során a tervezők igyekeztek visszaadni a színházterem régi hangulatát és funkcióit is, de a leválasztást nem szüntették meg, és elsősorban a filmvetítéseket tartották szem előtt. Ettől függetlenül már igazi színházi előadásokat is láthatott a közönség a 302-es teremben, ráadásul olyan drámák kerültek itt színpadra, amelyeket Eszterházy korában is bemutattak az iskolai színjátszók.

Hosszabb szünet után ugyanis újra Egerben rendezték meg a X. dráma- és színháztörténeti konferenciát, az MTA BTK Irodalomtudományi Intézete és az (akkori) Eszterházy Károly Főiskola Magyar Irodalomtudományi Tanszéke szervezésében, *A szövegtől a szcenikáig* címmel. A konferenciasorozat 1988-ban kezdődött, s az egri születésű Kilián Istvánnak – a Régi Magyar Dráma Kutatócsoport vezetőjének – köszönhetően színhelye az első két alkalommal a noszvaji De la Motte-kastély, majd a barokk város, Eger lett. A háromévente sorra kerülő nemzetközi esemény a témával foglalkozó szakemberek legrégebbi és legrangsabb rendezvénye. Az egri konferenciáknak a Vármúzeum, a Bartakovics Béla Művelődési Ház, az Érseki Palota oldalszárnya adott otthont, majd a határon túli magyar egyetemeken: Nagyváradon, Kolozsvárott, Nyitrán volt a tanácskozás. 2015-ben a konferencia visszatért a Líceum falai közé. Témánkból adódóan 1988 óta minden konferenciánkon bemutattunk egy régi magyar színdarabot: hol középiskolai színjátszócsoporthoz, hol egyetemisták közreműködésével, szabadterén, díszteremben, valamilyen alkalmi színpadon. A Líceumban azonban már egy igazi, korabeli színházteremben tarthattunk előadást, egy olyan helyszínen, ami 1783 óta állt Thália szolgálatában.

⁵⁸ NAGY, J., *A tanárképzés Egerben (1949–1990)* in *Az egri Domus Universitatis és Líceum, Oktatás, tudomány, művészet 1763–2013*, szerk. PETERCSÁK, T., Líceum Kiadó, Eger 2013, 391.

⁵⁹ Uo. 399.

⁶⁰ MAKAI, J., *A viszonylagos nyugalom időszaka (1964–1989)*, in *Az egri történelem szakos képzés 70 éve*, szerk. MAKAI, J., Líceum Kiadó, Eger 2020, 35.

SIMAI KRISTÓF:
GYAPAI MÁRTON, FELESÉG-FÉLTŐ, GYÁVA LÉLEK
(BUDA, 1792)

Mulatságos játék három felvonásban

Sajtó alá rendezte: PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA

Előadás a

A szövegtől a scenikáig.

Kutatások a korai dráma- és színháztörténet területén – X. Drámatörténeti Konferencia,
Eger című nemzetközi tudományos szimpóziumon

EGER, 2015. SZEPTEMBER 2. SZERDA, 20.00 ÓRAKOR

Közjátékokkal együtt bemutatja

a PPKE BTK Boldog Özséb Színtársulat (Piliscsaba)

Rendező, jelmez- és díszlettervező: SULICS FRUZZSINA

A' BESZÉLGETŐ SZEMÉLYEK:

Hédervári, Nemes Ember –	HORVÁTH LÁSZLÓ
Rosina, ennek Leánya –	MÉSZÁROS REBEKA
Szemerei, Nemes Ifjú, Rosinának Kedvese –	BÍRÓ BENCE
Bendik, Szemerei' Szolgája –	LÉNÁRT ÁDÁM
Gyapai Márton, Feleségét féltő személy –	DÁNIEL ANDRÁS
Gyapai Mártonné –	MESTER NOÉMI
Kompódi, gazdag Nemes Ember –	KUCSÉBER ERVIN
Getzi, ennek Fia, szóotalan személy	
Magda, Rosinának Gondviselő Asszonya –	TAKÁCS FANNI
Beregí, Gyapai Mártonnének Attya –	MEDGYESY S. NORBERT

A KÖZJÁTÉKOK SZEREPLŐI:

KOCSMÁROSNÉ – KUCSÉBER ERIKA
HAVAS GYÖNGYVÉR
JANKOVICS VERONIKA
NACSA ANETT
NÓGRÁDI RITA

A' JÁTÉK HELYEZTETIK HÉDERVÁRI' HÁZA ELŐTT.

1. kép: Simai Kristóf: Gyapai Márton, feleség-féltő, gyáva lélek c. művének színlapja.

Rendezte: Sulics Fruzsina (*Grafika: Csombó Bence*)

2015. szeptember 2-án Simai Kristóf *Gyapai Márton* című, 1792-ben írt vígjátékát mutatták be a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Boldog Özséb Színtársulatának tagjai. Simai Kristóf piarista paptanár, kiváló drámaíró Molière vígjátékai nyomán készítette el a saját magyarítását, s a jó hangulatú és erkölcsnevelő célzatú játék az iskolai színpadok mellett a hivatásos magyar színtársulatok repertoárjába is bekerült. 2018. szeptember 7-én, a XI. konferencián a prágai egyetemről érkezett vendégek (maguk is a konferencia előadói)

egy háromszereplős barokk mitológiai játékot adtak elő Atalantáról, kiválóan rekonstruálva a korabeli játékmódot, a kéztartást, a mesterkéltséget, a mozdulatokat. 2021. szeptember 3-án, a XII. konferencia alkalmából egy magyar történelmi drámát mutatott be a Boldog Özséb Színtársulat: Andreas Friz jezsuita szerző Zrínyi Miklósról szóló, 1738-ban latinul írt szomorújátékát, egy ismeretlen magyar fordító korabeli tolmácsolásában. A nagyhatású előadás jól tükrözte azt a szellemiséget, ami Eszterházy Károly és Pyrker János László számára is annyira fontos volt: a hazaszeretet és az önfeláldozás eszményét.

A 302-es terem még nem mutatja azokat a jegyeket, amelyek Eszterházy korában jellemezték: nincsenek emelkedő széksorok, nincs állandó, épített színpad, nincsenek kulisszák, és hiányoznak a modern színházi eszközök, a korszerű technikai berendezések (hangosítás, világítás) is. Mégis már ezeken az előadásokon is igazi színházi élményt tudott nyújtani a nézőknek. Reméljük, hogy vissza tudja nyerni régi fényét, s egy átalakítás után, a következő években még inkább megfelel majd annak a funkciónak, amelyet Eszterházy megálmodott, s otthonra lelhetnek benne a diákok amatőr színtársulatai és a vendégművészek előadásai is – az egyetemi polgárok nagy örömeire.

2. kép: Simai Kristóf: *Gyapai Márton, feleség-féltő, gyáva lélek* c. művének előadása az egri Líceum egykori színháztermében. Eger, 2015. szeptember 2. (Fotó: Pintér Márta Zsuzsanna)